

БЛАГОДАРНОСТИ...

Изказвам своята признателна благодарност на д-р Алфред Костън (поч. 21 март 1991г.), основател на два библейски колежа в Индия и бивш декан и президент на Континенталния Библейски Колеж (СВС) в Брюксел, Белгия, а така също и на Джек Парк, бивш президент и преподавател в Библейския институт в Канзас а сега президент на Jesus Missions Society в Хънтсвил, Тексас. Тези изследователи на Библията старателно прегледаха всяка една библейска отпратка и доводите ми използвани при изготвянето на библейските хронологични диаграми представени в настоящото изследване.

Благодаря също така и на Марк Хандли, който форматира с AutoCAD моите груби диаграми и така разшири възможностите за компютърното им използване; на Пол Рейбърн и Бари Адкинс, от чиито огромни компютърни умения можех да се възползвам винаги; на Лари Пърс от Уинтърборн, Онтарио, Канада и Пийт Муър от Хюстън, Тексас, чиито пронищателни предложения и експертни познания за календарните системи допринесоха за окончателното оформяне на работата ми; на дъщеря ми Дженифър и Шърли Хауърд за изтощителните им усилия – особено по индекса; на Джули Гейтс, която неуморно ми помагаше и провери повечето от сведенията и данните, и за която нямам достатъчно думи – нека Господ я благослови и възнагради за добрината, компетентността и търпението; и най-вече благодаря на съпругата си Шърли, която докато купим чертожна маса цели две години гледаше масата в трапезарията ни покрита с диаграми и се отнасяше с любящо разбиране към отдадеността ми на този проект. Работата ѝ по коректурите и проникновените ѝ предложения през цялото време представляват наистина дело на любовта. Тази подкрепа „е много по-ценна от скъпоценни камъни“.

И най-сетне, изразявам благодарността си на Джеймс Ъшър (1581-1656), многоуважавания архиепископ на Арма – най-високата позиция в ирландската англиканска църква – учен и историк от най-висок ранг. Той постъпва в Тринити коледж на 13 годишна възраст, изготвя една подробна работа на латински език върху еврейската хронология когато е на 15, а на 18 години получава магистърска степен. На 19 влиза в спор с йезуитския учен Хенри Фицсаймънс. Побеждава го и оттам насетне никой не може да се сравнява с него в изкуството на спора. Експерт по семитски езици и история, той е ръкоположен когато е на 20. На 26 защитава докторат и става професор по богословие в Дъблин. Ъшър се славел с такава толерантност, прямота и ерудираност (определени от Джон Селдън като „чудо“), че независимо от факта, че е критикувал детронирането на Чарлз I, Оливър Кромвел го ценял високо и му организирал бляскаво държавно погребение в Уестминстърското абатство. В епитафията му се казва: „Сред учените бе най-святият, а сред светиите – най-учен“.

След петгодишен период на проучвания и писане, Ъшър интегрира библейската и светската световна история (ок. 15% от текста е от Писанието) в един разказ без прекъсвания. В хода на работата той достига до 4004 г. пр. Хр., като годината на Сътворението. В продължение на близо три века (до средата на XX век, когато срещу Божието Слово започва сатанинската тройна атака в лицето на еволюционната теория, текстуалната критика и библейската хронология) неговите датировки са почти универсално приети. Тази атака обаче успява да скрие от разума на човешката раса истинността и точността на Свещеното Писание, а оттам и правото на Бога върху живота на всички хора.

Макар да знаех съвсем малко за епископ Ъшър докато не преполових собствените си проучвания, усилията ми често водеха до резултати отразяващи повече или по-малко откритията направени в неговите *Анали на света* преди повече от 300 години. Нарастването на възхищението ми от отдадеността и уменията му доведе до проучване и на живота му. Днес Ъшър често е клеветен от хора недостойни за погледа му и уверени в разбирането си, че модерните научни методи за датиране са опровергали и направили напълно невалидни откритията му. Но онези, които са запознати с тайните на занаята и тънкостите свързани с различните радиометрични техники за датиране – били те на базата на радиоактивния въглерод, калий-аргон, уран-олово, и т.н. – не са нито впечатлени, нито объркани от тези твърдения. Наясно сме, че многобройните невалидни от научна гледна точка философски допускания налагани върху математиката водят до огромно раздуване на отговорите, за да се получи необходимото време, което би оправдало привидната правдоподобност на неподлежащата на проверка или опровержение теория на еволюцията. Нещо повече, хипотезата за еволюцията е в разрез със законите на теорията на вероятностите и с множество научни закони в различни области.

След цялостно внимателно прочитане на *Аналите* може само да се заключи, че тези, които не приемат това ненадминато класическо научно изследване, или не го познават, или просто не могат да видят онова, което е пред очите им. След като проучи работите на повече от 40 други учени в тази област, пишещият тези редове заявява, че за него Ъшър е и ще си остане нямащият равен на себе си „княз“ на хронолозите.

ПРЕДИСЛОВИЕ...

Настоящото изследване се занимава с конфликта между презумпциите и методологичните използвани от съвременната школа по библейска хронология, чийто подход се основава на виждането, че асирийският списък на епонимите, асирийските и вавилонските царски надписи и Птолемеевият Канон са абсолютно верни и точни за разлика от традиционната библеистки ориентирана школа, която приема Свещеното Писание като източник на факти спрямо който трябва да се преценяват всички останали сведения.

Издигаме следните тези: (1) Оправдано от академична гледна точка е да се твърди, че хронологията на библейските летописи може да бъде изцяло подкрепена с факти и доказателства съдържащи се в самия текст независимо от религиозните нагласи; и (2) Вътрешната хронологична структура е запазена в един от начините, по който ни е предаден библейският текст, а именно, еврейският Масоретски текст и гръцкият *Textus Receptus* (чиито единствен засега английски превод е този на Библията на крал Джеймс). За да защитим тезите си ще отговорим на обичайните възражения, напр. за т.н. „дупки между поколенията“, „грешки на преписвача“, и други с преки решения и алтернативи основаващи се на съдържащи се в Библията данни и сведения, без да прибъгваме до „поправки“, „възстановяване“ или „подобрения“ на текста.

Основен фокус на настоящето начинание е частта от еврейските летописи отнасяща се до царете на разделеното царство, която от дълго време е считана за „Гордиевия възел на свещената хронология“. Този обичайно смятан за най-труден и предразполагащ към грешки период, всъщност има пряко решение чрез използването на гореспоменатата вътрешна структура. Нещо повече – въвеждаме, прилагаме и демонстрираме на диаграмите едно подобрене на използван по-рано от нас метод чрез откриването на една специална „триангулационна“ формула. По този начин доказваме основателното заключение, че датировките представени в Библията на Крал Джеймс са надеждни и доказуеми. А това би следвало да се разглежда като силно доказателство, че библейският текст представлява фактологичен разказ за реалната история на еврейския народ, който е както точен, така и вътрешно последователен и логичен, т.е. завършен и самодостатъчен.

Критичното разглеждане на периода на разделението естествено налага и проучване на споменатия по-рано светски материал, за да се установят правилно синхронизмите, ако и когато има такива. Ще бъде доказано, че повечето от противоречията, за които се твърди, че съществуват между еврейския текст и асирийските хроники и други подобни документи са резултат на неразбиране, на неточно или погрешно предадени сведения, на неправилно представяне, несъответно използване и/или на неоправданата свобода, с която преводачите на асирийските летописи са ги поправяли

или възстановявали. Ето защо е поставена под въпрос част от работата на учените и съмишлениците им наричани колективно в настоящето изследване „асирийската школа“.

Също така, ще докажем, че д-р Едуин Р. Тиле, отдавна признат за водещото име на тази школа в областта на библейската хронология, макар да твърди, че защитава надеждността на еврейския текст, всъщност отново и отново прилага тези често използвани асирийски сведения в разрез с ялната еврейска история. Като постъпва така, той създава проблеми и силно подкопава интегритета на еврейския текст. Д-р Тиле следва да бъде опроверган.

В работата е включено и едно по-строгово решение на хронологията на периода на съдиите. Освен това, предлагаме категоричен и окончателен отговор на проблема свързан с пророчеството за 483-те години в Даниил 9:25 въз основа на модификация на изследването на Ъшър, което той основава в огромна степен на текстовете на древногръцкия историк Тукидид от Атина, писани през V в. пр. Хр..

И най-сетне, тези, които правят сравнения с изданията на книгата преди 2003г. понякога ще забелязват, че григорианските дати са променени с един ден. Това е така, тъй като първоначално използваната програма за превръщане на датите от една календарна система в съответните дати според друга (разработена от Харвардския център по астрофизика, като се използват ефемеридите дадени в *Астрономически формули за изчислителни машини* на Жан Меус) не разполагаше с писмена документация. Тъй като програмата поне изглежда интуитивна, просто правехме съответните изчисления и ги използвахме. Но от усъвършенстваната и вече снабдена с документация версия стана ясно, че тъй като някои от получените при изчисленията данни попадат в шестчасовия период на припокриване, еврейските дати трябва да бъдат потвърдени като първо се генерира григорианската дата и след това отново се въведе за получаване на окончателните резултати (същото важи и за датите от юлианския период). Подобни малки уточнения се срещат рядко в текста, най-вече при разглеждането на IV диаграма и отряда на Авия (стр. 197 и стр. 206).

ВЪВЕДЕНИЕ...

Важно ли е за християнина да има надежден текст като основа на вярата и поведението? Нещо повече, не трябва ли текстът опазен и предаден през вековете на днешното поколение да бъде защитен от научна гледна точка? Тъй като библиейският текст съдържа много информация от хронологично и математическо естество, нейното внимателно и цялостно проучване съпроводено от подробни диаграми следва да изиграе ролята на решаващ тест за надеждността и достоверността му. И обратно, провала или липсата на подобно изследване може да се разглежда като подмяна на концепцията за божественото вдъхновение и опазване на Свещеното Писание, към която отдавна се придържа консервативното християнство.

За тази цел разработихме стандартна хронология на Стария Завет използваща диаграми, схеми и други форми на графично представяне, която се занимава с тази сложна тема по библиейски и научен, но същевременно лесен за разбиране начин. Като започваме от Сътворението описано в първите две глави на Битие проследяваме логично непрекъснатата линия от датирани събития включени в Свещеното Писание, която преминава през 40-те века до Разпятието и Възкресението на Господ Исус Христос. Ще докажем, че всяко едно свързано с хронологията твърдение съдържащо се в Писанието е съвместимо с всички останали подобни твърдения в текста.

Нещо повече, вярата ни ще има още по-солидни основания, в случай че този текст, така както е създаден от много хора в продължение на векове, се поддаде на анализ, при който всички хронологични данни и сведения могат да бъдат организирани и подредени без изопачавания, разминавания или противоречия в една хармонична систематична структура. Подобна структура би трябвало да приведе факти и доказателства и да установи: (1) божествен разум стоящ зад Стария Завет и Новия Завет; (2) реалността на БОГА от Библията; (3) боговдъхновеността на Писанието; и (4) вярата в Словото на Бога и в Него чрез Словото Му. На свой ред тези истини следва заедно да ни насочат към и да удостоят божествеността на Исус Христос и благовестието Му. Всъщност, ако можем по този начин с помощта на подобна систематична структура правилно да интерпретираме случилото се в миналото, това би следвало да ни доведе до едно по-добро разбиране на настоящето, а така също и да бъдем насърчени в доверието си към великите хронологични пророчества на Писанието отнасящи се до бъдещето ни.

За да изследваме изчерпателно и задълбочено въпросната тема е необходимо да определим и проучим оригиналния текст, да формулираме подхода си и вида на научния анализ, и накрая да стигнем до логични заключения. Ако можем да направим това, Свещеното Писание на християнската вяра ще се открие ярко и категорично като стоящо над и отделно от свещените текстове на другите световни религии. Текст, резултат

на Божие откровение позволяващ подобно детайлно формалистично изследване няма нито в *Корана* на исляма, нито в пантеистичните *Веди*, *Упанишади* и *Бхагавад-гита* на хиндуизма, нито в *Осмократния път* на будизма, нитов *Аналектите* на Конфуций, и т.н. Следователно тези хуманистични култове и техните поклонници трябва да бъдат разглеждани в ярък контраст с християнската вяра и последователите ѝ, които са в състояние научно да защитят своя свещен текст и авторитета му.

Твърдото убеждение и обмисленото заключение на пишещия тези редове е, че е важно да разполагаме с надежден писмен авторитет. Освен това бе разработена и приложена процедура използваща „триангулационна“ формула, която подкрепя и потвърждава разбирането, че от научна гледна точка Божието Слово ни дава истината за спорния период на разделеното царство. Нещо повече, след подробно разглеждане на всички хронологични сведения и данни и свързани с тях твърдения съдържащи се в Писанието, в настоящето изследване се стига до основателното заключение, че Свещеното Писание може да бъде защитено научно.

Съдържание

ХРОНОЛОГИЧЕСКИ КОМПЕНДИУМ	13
ПОЛАГАНЕ НА ИСТИНСКИТЕ ОСНОВИ	15
А. ОСНОВНИ СЪОБРАЖЕНИЯ	15
Б. ДВА РАЗЛИЧНИ СВЕТОГЛЕДА	15
1. АНТРОПОЦЕНТРИЧЕН СВЕТОГЛЕД.....	15
2. ТЕОЦЕНТРИЧЕН СВЕТОГЛЕД.....	16
3. СВЕТОГЛЕДЪТ НА АВТОРА.....	17
4. РЕЗЮМЕ НА СВЕТОГЛЕДИТЕ.....	18
В. ПОСЛЕДИЦИТЕ ЗА БИБЛЕЙСКАТА ХРОНОЛОГИЯ	18
1. АСИРИЙСКАТА ШКОЛА.....	18
2. БИБЛЕИСТКАТА ШКОЛА.....	19
Г. МЕТОДОЛОГИЯ	19
Д. АРХИЕПИСКОП ДЖЕЙМС ЪШЪР	19
Е. ТРИЗЪБЕЦЪТ	20
Ж. ИСТОРИЯТА	21
З. ТЕКСТЪТ	22
1. САМАРЯНСКОТО ПЕТОКНИЖИЕ.....	23
2. СЕПТУАГИНТА.....	23
а. Разликите във възрастта на патриарсите.....	24
б. Разликите в продължителността на управлението на царете в Септуагинта.....	24
в. Неоспорими доказателства в самия текст на Священото Писание.....	26
г. Заключителни размисления.....	27
3. ДОСТОВЕРНОСТТА НА ЕВРЕЙСКИЯ ТЕКСТ.....	28
I ДИАГРАМА	32
А. СТАНДАРТНА ИЛИ АБСОЛЮТНА ХРОНОЛОГИЯ	32
Б. СХЕМАТИЧНО ИЗЛОЖЕНИЕ	34
В. ГОДИНАТА НА СЪТВОРЕНИЕТО	37
Г. ВТОРИЯТ КАИНАН	39
1. РЕШЕНИЯ НА КОМПРОМИСА.....	42
2. БИБЛЕИСТКОТО РЕШЕНИЕ НА ЗАГАДКАТА ОКОЛО ВТОРИЯ КАИНАН.....	42

Д. ГЕНЕАЛОГИЧНИ ПРАЗНОТИ И НЕСЪОТВЕТСТВИЯ	46
1. ЕВАНГЕЛИЕ ОТ МАТЕЙ, ГЛ. 1, СТ. 8.....	46
2. ЕВАНГЕЛИЕ ОТ МАТЕЙ, ГЛ. 1, СТ. 17.....	48
3. ЧЕТИРИНАЙСЕТТЕ ПОКОЛЕНИЯ ОТ ДАВИД ДО ПРЕСЕЛЕНИЕТО ВЪВ ВАВИЛОН: МАТЕЙ 1:17.....	49
II ДИАГРАМА	52
III ДИАГРАМА	54
А. ЧЕТИРИСТОТИН И ТРИЙСЕТ ГОДИНИ СТРАНСТВАНЕ	54
Б. РАНЕН ИЛИ КЪСЕН ИЗХОД	54
В. ПРОДЪЖИТЕЛНОСТТА НА ИЗГНАНИЕТО В ЕГИПЕТ	58
Г. РАЗРЕШАВАНЕ НА СПОРОВЕТЕ ОКОЛО ИЗХОД 12:40	59
Д. 430 ИЛИ 400 ГОДИНИ НА ПОТИСНИЧЕСТВО	61
Е. ФАРАОНЪТ/ФАРАОНИТЕ ОТ КНИГАТА ИЗХОД	64
Ж. ДИАГРАМА ЗА	64
З. ДИАГРАМА ЗА В	65
И. ДИАГРАМИ ЗА С И ЗА Д	65
Й. ДИАГРАМИ ЗА Е И ЗА Ф	66
К. РОДЪТ НА ЯКОВ	68
IV ДИАГРАМА	74
А. ОПИСАНИЕ И ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА БИБЛЕЙСКИТЕ СЪДИИ	74
1. ПРОДЪЖИТЕЛНОСТ НА ПЕРИОДА НА СЪДИИТЕ – 480 ИЛИ 450 ГОДИНИ.....	75
2. СХЕМАТИЧНО ИЗЛОЖЕНИЕ.....	79
3. ЧЕТИРИЙСЕТГОДИШНО ПОТИСНИЧЕСТВО ОТ ФИЛИСТИМЦИТЕ...80	
а. „Свещеникът“ на Михей и Дановото племе.....	81
б. Наложницата на левита – Вениаминовото племе пред изчезване.....	82
в. Илий и съдийството му.....	83
г. Сравнение между Самсон и Самуил.....	84
д. Определяне съдийството на Самсон.....	84
е. Определяне годината на смъртта на Илий.....	85
ж. Потвърждение на тезата за филистимското потисничество.....	86
Б. ТВЪРДЕНИЕТО НА ЕФТАЙ ЗА ПЕРИОДА ОТ 300 ГОДИНИ	86
В. ПЕРИОДЪТ ОТ ИСУС НАВИН ДО СЪДИИТЕ	87

Г. ВЪЗРАСТТА НА ИСУС НАВИН.....	89
Д. ВЪЗРАСТТА НА ДАВИД, КОГАТО ПОБЕЖДАВА ГОЛИАТ	94
1. ДОЛНА ГРАНИЦА НА ВЪЗРАСТТА НА ДАВИД.....	94
2. ГОРНА ГРАНИЦА НА ВЪЗРАСТТА НА ДАВИД	95
Е. НЕСЪОТВЕТСТВИЕТО	
МЕЖДУ ВЪЗРАСТТА НА ЙОНАТАН И ДАВИД	96
Ж. ДАВИД – ХРОНОЛОГИЯ	97
З. „ЧЕТИРИЙСЕТ ГОДИНИ“ СЛЕД КАКВО?.....	98
И. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ СЪОБРАЖЕНИЯ.....	99
V ДИАГРАМА	103
А. КРАТКО ЗАПОЗНАВАНЕ С ДИАГРАМАТА	103
Б. БИБЛЕЙСКАТА ЕВРЕЙСКА ГОДИНА	104
В. ФОРМУЛИРАНЕ НА ПРОБЛЕМА	107
1. РЕШЕНИЕТО.....	108
2. АСИРИЙСКАТА КЛОПКА	109
3. ТОЧНИЯТ И ЕДИНСТВЕНО ИСТИНЕН ИЗТОЧНИК.....	110
4. ЕДУИН P. ТИЛЕ	111
Г. ОСНОВНИ ПРАВИЛА И КРИТЕРИИ	
НА ЕВРЕЙСКАТА ХРОНОЛОГИЯ	112
1. ГОДИНИТЕ НА ИДВАНЕ НА ВЛАСТ НА ДАДЕН ЦАР.....	113
а. С м. Нисан или с м. Тишри започват царските години в Юдея?.....	115
б. Проблемът свързан с т.н. включващо броене.....	116
в. Проблемът свързан с прекалено многото събития по времето на Йосия	117
г. Еврейският метод за пресмятане на годините на царуване на чуждите владетели, така както ни се разкрива в заключителния период на юдейското царство	118
д. Датиране на управлението на царете у Йезекиил.....	123
е. Приключване на въпроса за годините на управление на царете	124
2. ДВА ВИДА ДАТИРАНЕ С ОГЛЕД НА ГОДИНАТА НА ИДВАНЕ НА ВЛАСТ НА ЦАРЕТЕ	125
3. ОБОБЩЕНИЕ НА ОСНОВНИТЕ ПРИНЦИПИ.....	126
Д. ТРИСТА И ДЕВЕТДЕСЕТТЕ ГОДИНИ	
НА ЮДЕЙСКОТО ЦАРСТВО	127
Е. ТРИАНГУЛАЦИОННАТА ФОРМУЛА	130
Ж. ИЗПОЛЗВАНЕ ОПТИКАТА НА ДИАГРАМАТА	
КАТО СРЕДСТВО ЗА РЕШАВАНЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ	132
1. ТРИДЕСЕТ И ШЕСТАТА ГОДИНА НА ВААС	133
2. ВЪЗРАСТТА НА ОХОЗИЯ ПРИ ВЪЗЦАРЯВАНЕТО МУ	134
3. ЙОАХАЗ И ЙОАС.....	135
4. ДИЛЕМАТА СВЪРЗАНА С ЕРОВОАМ.....	136
5. ЗАТРУДНЕНИЕТО СВЪРЗАНО СЪС ЗАХАРИЯ	138
З. АСИРИЙСКИЯТ СПИСЪК НА ЕПОНИМИТЕ.....	138
1. ЗАТЪМНЕНИЕТО ПРИ БУР-САГАЛ.....	139
2. КАНОНЪТ НА КЛАВДИЙ ПТОЛЕМЕЙ.....	140
3. РАЗМИНАВАНИЯ В АСИРИЙСКИТЕ СВЕДЕНИЯ.....	140
4. РАЗКРИВАНЕ НА ФАКТИТЕ.....	141
5. ОЩЕ НЕСЪОТВЕТСТВИЯ СВЪРЗАНИ С ЕПОНИМИТЕ.....	142
6. ОБИЧАЙНИ ФАЛШИФИКАЦИИ.....	143
7. ПРЕОБЪРНАТА ИСТИНА.....	144
8. НАДПИСИТЕ НА САЛМАНАСАР II (III)	145
а. Решението на асирийската школа на проблема свързан със Салманасар	147
б. Решението на библеистите на проблема „Салманасар”	147
9. СРАВНЯВАНЕ НА ДВАТА РАЗЛИЧНИ ОСНОВНИ КРИТЕРИЯ	149
10. СЕГАШНОТО ЖАЛКО СЪСТОЯНИЕ НА НЕЩАТА	150
11. ОБЯСНЕНИЕ НА ГОСПОДСТВАЩОТО ПОЛОЖЕНИЕ	151
И. ДАТИРАНЕ НА ЧЕТИРИНАЙСЕТАТА ГОДИНА НА ЕЗЕКИЯ	152
1. ПАСХАТА ПРЕЗ ПЪРВАТА ГОДИНА ОТ УПРАВЛЕНИЕТО НА ЕЗЕКИЯ ..	154
2. 701 (702) Г. ПР. ХР. – ТРЕТАТА ГОДИНА НА СЕНАХИРИМ.....	155
а. Обсадните насипи от пръст	155
б. Разминавания свързани с налозите	156
в. Няма обсада през четиринайсетата година на Езекия.....	156
г. Събития свързани с Веродах-валадан	156
д. Тирак, цар на Етиопия.....	156
3. ЮБИЛЕЙНАТА ГОДИНА – ХРОНОЛОГИЧЕСКИ КЛЮЧ	156
4. ПРАВИЛНАТА ХРОНОЛОГИЧНА ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ НА СЪБИТИЯТА	159
5. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ	160
Й. САМОЛИЧНОСТТА НА „ФУЛ”	161
1. МАНАИМ И АСИРИЙСКИТЕ ЛЕТОПИСИ.....	162
2. ТЕГЛАТ-ФЕЛАСАР (III) НЕ Е „ФУЛ”	163

К. ВРЪЗКАТА МЕЖДУ МАНАИМ, ФАКИЯ И ФАКЕЙ	164
1. „ЦАРСТВОТО НА ЕФРЕМ“ НА ТИЛЕ	164
2. ОПРОВЕРГАВАНЕ НА „ЦАРСТВОТО НА ЕФРЕМ“	164
3. АНАХРОНИЗМЪТ НА ТИЛЕ СВЪРЗАН С ОСИЯ И ЕЗЕКИЯ	167
4. ОБОБЩЕНИЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ СВЪРЗАНИ С МАНАИМ, ФАКИЯ, ФАКЕЙ И ЕЗЕКИЯ	167
Л. РЕШАВАНЕ НА ДРУГИ РАЗНОРОДНИ ПРОБЛЕМИ	168
1. ВРЪЗКАТА МЕЖДУ ФАКИЯ И ОСИЯ.	168
2. ДАТИРАНЕ НА КРАЯ НА ФАКЕЙ, РАСИН И ДАМАСК.	169
3. ДАТИРАНЕ НА ПАДАНЕТО НА САМАРИЯ.	170
4. ЙОСИЯ, НЕХАО И ЦАРЕТЕ НА АСИРИЯ	173
а. „Срещу“ или „в помощ на“	173
б. Египет в съюз със Асирия.	174
в. Решаване на въпроса свързан с Йосия, Нехао и Асирия	175
г. Още уговорки	176
д. Заключителни бележки	177
5. ДАНИИЛ 1:1 И КАРХЕМИС.	177
6. ЙОАХИН (ЙЕХОНИЯ) – 8 ИЛИ 18	179
7. СТЕЛИТЕ НА АДАД-ГУПИ	181
8. ДАВИД И САЛМАНАСАР I (II)	182
9. МОАВСКИЯТ КАМЪК.	183
10. ЦАРЕТЕ НА СИРИЯ	184
11. ПЪРВОСВЕЩЕНИЦИТЕ И ПЕРСИЕЦА ДАРИЙ	185
М. САМОЛИЧНОСТТА НА АСУИР ОТ КНИГАТА НА ЕСТИР	186
1. КРАТЪК ИСТОРИЧЕСКИ ПРЕГЛЕД	186
2. ДРУГИ СВЕДЕНИЯ ЗА САМОЛИЧНОСТТА НА АСУИР	187
3. СВИДЕТЕЛСТВОТО НА ВЪЗРАСТТА НА МАРДОХЕЙ	189
4. СЪМНИТЕЛНИ ДОКАЗАТЕЛСТВА ЗА ПРОТИВНОТО	190
Н. ПРОРОЧЕСТВОТО ЗА 483-ТЕ (490-ТЕ) ГОДИНИ В ДАНИИЛ	191
1. КОЙ УКАЗ	192
2. ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОРОЧЕСТВОТО В ДАНИИЛ – УКАЗЪТ НА КСЕРКС	192
О. ВРЕМЕТО НА РОЖДЕНИЕТО, СЛУЖЕНИЕТО И РАЗПЯТИЕТО НА СПАСИТЕЛЯ	193
1. ГОДИНАТА НА РОЖДЕНИЕТО НА СПАСИТЕЛЯ.	193
2. ДЕНЯТ НА РОЖДЕНИЕТО НА НАШИЯ ГОСПОД	195
3. ОТРЯДЪТ НА АВИА – ЛУКА 1:5	196

4. ОТРЯДЪТ НА АВИА И ГОДИНИТЕ ЗАПОЧВАЩИ ОТ ЯНУАРИ	197
а. Отрядът на Авия – първо служение	197
б. Отрядът на Авия – второ служение.	197
в. Заключение във връзка с отряда на Авия	198
5. СЪБИТИЯ СЪПЪТСТВАЩИ РОЖДЕНИЕТО НА ИСУС	199
6. ПЕТНАЙСЕТАТА ГОДИНА ОТ УПРАВЛЕНИЕТО НА ТИБЕРИЙ – ГОДИНА НА ПОДГОТОВКА ЗА СЛУЖЕНИЕ.	202
7. ГОДИНАТА, ПРЕЗ КОЯТО ЗАПОЧВА СЛУЖЕНИЕТО НА НАШИЯ ГОСПОД	203
8. ГОДИНАТА НА РАЗПЯТИЕТО.	204
9. ГОДИНАТА НА РАЗПЯТИЕТО И ПРОРОЧЕСТВОТО ЗА 483-ТЕ ГОДИНИ В ДАНИИЛ	205
П. ИДЕНТИФИКАЦИЯ И ДАТА НА АРТАКСЕРКС	208
1. РЕШЕНИЕТО НА СЪР РОБЪРТ АНДЕРСЪН.	208
2. ДАТИРАНЕ НА АРТАКСЕРКС ЛОНГИМАН С ДРЕВНИТЕ ИСТОРИЧЕСКИ СВЕДЕНИЯ	210
а. Ъшър и древните летописи.	210
б. Проучване на Птолемей и неговия Канон	212
в. Възражения срещу Птолемей	213
3. РЕШЕНИЕТО НА ПТОЛЕМЕЙ И ДРЕВНИТЕ ИСТОРИЦИ	217
4. ТРУДНОСТТА СВЪРЗАНА С ЕЗДРА, НЕЕМИЯ И ИДЕНТИФИЦИРАНЕТО НА АРТАКСЕРКС	222
а. Решението на Сър Исак Нютон	225
б. Обобщение на затруднението свързано с Ездра и Неемия.	229
в. Заключителни бележки по пета диаграма	230
VI ДИАГРАМА	241
А. ОБЩ ПРЕГЛЕД НА ДИАГРАМАТА	241
Б. ОСОБЕНОСТИ	242
В. УСТАНОВЯВАНЕ И СПРАВЯНЕ С ОГРАНИЧЕНИЯТА НА ДИАГРАМАТА	242
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	243

ПРИЛОЖЕНИЕ А

АЛТЕРНАТИВНО РЕШЕНИЕ ЗА АРТАКСЕРКС ЛОНГИМАН	246
1. ОТГОВОРЪТ НА АНСТИ – „АРТАКСЕРКС“ Е ДАРИЙ I.	247
2. НОВ ВЪПРОС – „АРТАКСЕРКС“ КСЕРКС ЛИ Е?	247
3. ЗАКЛЮЧЕНИЕ – АРТАКСЕРКС Е ЛОНГИМАН	250

ПРИЛОЖЕНИЕ Б	
КАЛЕНДАР НА РАЗПЯТИЕТО ИЗГОТВЕН С КОМПЮТЪР	251
КАЛЕНДАР НА МЕСЕЦА НА РАЗПЯТИЕТО	252
ПРИЛОЖЕНИЕ В	
ДИАГРАМА НА СЕДМИЦАТА НА РАЗПЯТИЕТО	253
СЕДМИЦАТА НА РАЗПЯТИЕТО	255
ПРИЛОЖЕНИЕ Г	
ДИАГРАМА НА ПЕТДЕСЕТНИЦА	256
ПРИЛОЖЕНИЕ Д	
ЕВРЕЙСКИ МЕСЕЦИ; ЛУННИ ЗАТЪМНЕНИЯ	257
МЕСЕЦИТЕ В ЕВРЕЙСКАТА КАЛЕНДАРНА ГОДИНА.....	257
ЛУННИ ЗАТЪМНЕНИЯ – ПТОЛЕМЕЙ.....	258
ПРИЛОЖЕНИЕ Е	
ДАТИ НА ОСНОВНИТЕ БИБЛЕЙСКИ СЪБИТИЯ.....	259
ПРИЛОЖЕНИЕ Ж	
АСИРИЙСКИ СПИСЪЦИ НА ЕПОНИМИТЕ И ЦАРЕТЕ	262
ЧАСТИЧЕН СПИСЪК НА ЦАРЕТЕ НА АСИРИЯ ИЗГОТВЕН ОТ АСИРИЙСКАТА ШКОЛА	267
ПРИЛОЖЕНИЕ З	
КАЛЕНДАРИ.....	268
ПРИЛОЖЕНИЕ И	
ЮБИЛЕЙНИ И СЕДМИ ГОДИНИ.....	269
ЮБИЛЕЙНИ ГОДИНИ.....	270
НАЧАЛО НА ЮБИЛЕЙНИЯ ЦИКЪЛ	271
СЕДМА ГОДИНА (ГОДИНА ЗА ПОЧИВКА)	271

ПРИЛОЖЕНИЕ Й	
СРАВНЕНИЕ НА АСИРИЙСКИЯ СПИСЪК НА ЕПОНИМИТЕ, КАНОНА НА ПТОЛЕМЕЙ И БИБЛИЯТА	273
ПРИЛОЖЕНИЕ К	
ЦАР ЙОСИЯ И СИНОВЕТЕ МУ	274
ПРИЛОЖЕНИЕ Л	
ЗАЩО ЮДЕЙСКИТЕ ДАТИРОВКИ СА РАЗЛИЧНИ	275
ПРИЛОЖЕНИЕ М	
УКАЗЪТ НА КИР	279
ПРИЛОЖЕНИЕ Н	
ГОДИНАТА, В КОЯТО НАВУХОДНОСОР РАЗРУШАВА ЙЕРУСАЛИМ.....	287
БИБЛИОГРАФИЯ	288

ХРОНОЛОГИЧЕСКИ КОМПЕНДИУМ

Битие	Събитие	Год.	Възраст на Земята в г. от Сътв.	Битие	Събитие	Год.	Възраст на Земята в г. от Сътв.
1 гл.	Сътворение	0	0	7:6	Потоп, когато Ной е на 600*		1656
5:3	Сит се ражда, когато Адам е на	130	130	11:10	Арфаксад се ражда, когато Сим е на	100	1658
5:6	Енос се ражда, когато Сит е на	105	235	11:12	Сала се ражда, когато Арфаксад е на	35	1693
5:9	Кенан се ражда, когато Енос е на	90	325	11:14	Евер се ражда, когато Сала е на	30	1723
5:12	Маалалеил се ражда, когато Кенан е на	70	395	11:16	Фалек се ражда, когато Евер е на	34	1757
5:15	Яред се ражда, когато Маалалеил е на	65	460	11:18	Рагав се ражда, когато Фалек е на	30	1787
5:18	Енох се ражда, когато Яред е на	162	622	11:20	Серух се ражда, когато Рагав е на	32	1819
5:21	Матусал се ражда, когато Енох е на	65	687	11:22	Нахор се ражда, когато Серух е на	30	1849
5:25	Ламех се ражда, когато Матусал е на	187	874	11:24	Тара се ражда, когато Нахор е на	29	1878
5:28	Ной се ражда, когато Ламех е на	182	1056	11:26	Аврам се ражда, когато Тара е на	130	2008
11:10	Сим се ражда, когато Ной е на	502	1558	12:4	Аврам влиза в Ханаан, когато е на 75г.	75	2083

*В Писанието са представени няколко големи времеви периода благодарение на които можем да тръгнем от 2083 г. от Сътв. и да достигнем до съответните години на събитията пр. Хр¹.

1. Безкрайно важен хронологически ключ представлява фактът, че „Исвостей, Сауловият син, беше на четиридесет години, когато стана цар над Израил“ (III Царе 2:10). Тъй като Исвотей не е сред изброените синове на Саул когато той поема управлението на Израил (I Царе 14:49), но е включен в много по-късния пълен списък даден в I Лет. 8:33, би трябвало да се е родил след възцаряването на баща му. Следователно, Саул трябва да е управлявал поне 40 години.

При положение че не разполага с никаква друга информация, хронологът занимаващ се с времето преди Новия Завет се вижда задължен да заключи и да приеме, че тъкмо това е продължителността на царуването на Саул, и да се надява, че тази продължителност ще пасне на цялата хронология. Не би било оправдано произволно да се приеме каквото и да било друго число по-голямо от 40. А от Деяния 13:21 знаем, че тъкмо това е върнатата продължителност. Следователно, стихът от Деяния следва да се разглежда като потвърждение на Стария Завет (и обратно!).

Принципът, който става ясен от горното е, че евреите са имали достъп до цялата информация необходима за проследяване на историята им от Стария Завет, и следователно нито сега, нито преди са им били нужни каквито и да било сведения съдържащи се в Новия Завет, за да изработят хронологията на времето от Сътворението до Исус. СЗ представлява пълно и самодостатъчно откровение за всички подобни въпроси. Нещо повече, тъкмо поради това 480-те години от Изхода до началото на изграждането на Храма в четвъртата година от самостоятелното управление на Соломон трябва да се приеме за фактическия хронологически ключ за този период, и в съответствие с това да се разбира и тълкува пасажа в Деяния 13:17-22 – а не обратното, както твърдят мнозина. Всъщност ние заявяваме, че твърдението за 300-те години в Съд. 11:26 категорично потвърждава сведението за „четирисотин и осемдесетата година“ в III Царе 6:1.

Библейски стих	СЪБИТИЕ	Години	Възраст на Земята в г. от Сътв.
Бит. 12:4	Аврам влиза в Ханаан и започва странстването, когато е на 75г.	75	2083
Бит. 12:10; Изх. 12:40; Гал. 3:17	От момента, в който Аврам излиза от Харан и навлиза в Ханаан до Изхода от Египет (с пълна точност)	430	2513
III Царе 6:1	От Изхода до началото на строежа на Храма – 479 години („в 480-тата година“, което е 479 години плюс 16 дни – вж. стр. 57, бел. под линия 1.	479	2992
III Царе 11:42; 6:1, 37-38	От началото на строежа на Храма до разделянето на царството. Соломон управлява 40 години, като строежа започва „в четвъртата година на царуването“ му.	37	3029
Йез. 4:4-6	От разделянето на царството до разрушаването на Йерусалим в 390-тата година (по метода на включващото броене = 389+)	389	3418

Юдейското царство е завладяно от Вавилон през 586 г. пр. Хр¹. Следователно, датата на Сътворението е 4004 г. пр. Хр. (586 + 3418 = 4004).

1. Установихме, че Йерусалим пада през 586 г. пр. Хр. Годините 588 и 587 също получават компетентна подкрепа сред някои прецизни учени. Ъшър, Браун, а наскоро и Е. У. Фолстич настояват за 588 г. пр. Хр., а Х. Ф. Клинтън, Сър Робърт Андерсън, У. Ф. Олбрайт и Д. Дж. Уайзмън предпочитат 587 г. пр. Хр. Даниил е отведен във Вавилон през третата година на Йоаким (606 г. пр. Хр.) от Навуходоносор, който тогава е главнокомандващ на войската и престолонаследник. С това събитие започва 70 годишното вавилонско робство (Йер. 29:10, Дан. 1:1).